

Bruxelles, 14. lipnja 2021.
(OR. en)

Međuinstitucijski predmet:
2018/0228(COD)

6115/2/21
REV 2 ADD 1

TRANS 72
FIN 107
CADREFIN 61
POLGEN 22
REGIO 18
ENER 39
TELECOM 59
COMPET 98
MI 85
ECO 24
CODEC 186
PARLNAT 135

OBRAZLOŽENJE VIJEĆA

Predmet: Stajalište Vijeća u prvom čitanju s ciljem donošenja UREDBE
EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o uspostavljanju Instrumenta za
povezivanje Europe i stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 1316/2013 i
(EU) br. 283/2014
– obrazloženje Vijeća
– Vijeće donijelo 14. lipnja 2021.

I. UVOD

1. Komisija je 6. lipnja 2018. donijela Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavljanju Instrumenta za povezivanje Europe (CEF) i stavljanju izvan snage uredbi (EU) br. 1316/2013 i (EU) br. 283/2014 kao jedan od prijedloga povezanih s višegodišnjim financijskim okvirom (dalje u tekstu: „VFO”). Cilj je tog prijedloga uspostavljanje pravne osnove za program CEF za razdoblje nakon 2020.
2. U Europskom parlamentu Odbor za industriju, istraživanje i energetiku (ITRE) i Odbor za promet i turizam (TRAN) izabrani su kao vodeći zajednički odbori. Ta su dva odbora zajednički glasovala o izvješću u studenome 2018., a ono je potvrđeno na plenarnoj sjednici u prosincu 2018. U novom su sazivu g. Dominique RIQUET (Renew, FR), g. Marian-Jean MARINESCU (EPP, RO) i gđa Henna VIRKKUNEN (EPP, FI) imenovani suizvjestiteljima za prijedlog.
3. Europski gospodarski i socijalni odbor donio je mišljenje 19. rujna 2018.
4. Odbor regija donio je svoje mišljenje 10. listopada 2018.
5. U Vijeću, nakon rasprava na tehničkoj razini u okviru Skupine prijatelja predsjedništva, Vijeće za promet, telekomunikacije i energetiku na sastanku 3. prosinca 2018. postiglo je djelomičan opći pristup o tom prijedlogu. Nakon toga su održani pregovori u okviru trijaloga s Europskim parlamentom. Elementi u uglatim zagradama u tekstu djelomičnog općeg pristupa u toj su fazi ostali izvan područja pregovora jer je Vijeću za utvrđivanje stajališta o tim dijelovima najprije bio potreban veći napredak na horizontalnoj razini, uključujući političke smjernice Europskog vijeća o višegodišnjem financijskom okviru (VFO) za razdoblje 2021. – 2027.

6. Odbor stalnih predstavnika 13. ožujka 2019. primio je na znanje izvješće o napretku¹ i potvrdio zajednički dogovor, koji odražava trenutačno stanje pregovora s Europskim parlamentom postignuto na trijalogu 7. ožujka 2019. Na plenarnoj sjednici Europskog parlamenta 17. travnja 2019. također je potvrđen taj zajednički dogovor donošenjem stajališta u prvom čitanju.
7. Nakon sastanka održanog od 17. do 21. srpnja 2020. Europsko vijeće izdalo je političke smjernice za sve predmete povezane s VFO-om (usp. dok. 00010/20). Stoga je, s ciljem nastavka pregovora s Europskim parlamentom, Skupina prijatelja predsjedništva (CEF) pripremila revidirani mandat² koji je Coreper odobrio 23. rujna 2020.
8. Nakon toga održana su tri neformalna trijalogu 26. listopada, 11. prosinca 2020. i 22. siječnja 2021.
9. Na završnom trijalogu održanom 11. ožujka 2021. postignut je sveobuhvatni privremeni dogovor Vijeća i Europskog parlamenta u skladu s mandatom koji je Coreper obnovio 10. ožujka 2021. Odbor stalnih predstavnika 24. ožujka 2021. potvrdio je konačni kompromisni tekst kako je dogovoren na trijalogu.
10. Na zajedničkom sastanku odborâ TRAN i ITRE Europskog parlamenta 15. travnja 2021. potvrđen je isti privremeni kompromisni tekst. Zatim su predsjednici odborâ TRAN i ITRE Europskog parlamenta 23. travnja 2021. uputili zajedničko pismo predsjedniku Odbora stalnih predstavnika u kojem navode da će, ako Vijeće donese svoje stajalište u prvom čitanju u skladu s postignutim sveobuhvatnim privremenim dogovorom, preporučiti plenarnom sazivu Parlamenta da u drugom čitanju prihvati stajalište Vijeća bez izmjena, podložno njegovoj pravno-jezičnoj provjeri.

¹ ST 7207/19, 7207/19 ADD 1 i 7207/19 COR 1.

² ST 11137/20.

II. CILJ

11. Opći je cilj Uredbe uspostavljanje pravne osnove za program CEF za razdoblje nakon 2020. Opći je cilj CEF-a izgradnja, razvoj, modernizacija i dovršetak transeuropskih mreža u prometnom, energetsom i digitalnom sektoru te olakšavanje prekogranične suradnje u području obnovljive energije, uzimajući u obzir dugoročne obveze u pogledu dekarbonizacije te uz povećanje konkurentnosti Europe, pametnog, održivog i uključivog rasta, teritorijalne, socijalne i ekonomske kohezije, pristupa unutarnjem tržištu i njegove integracije s naglaskom na sinergijama između prometnog, energetsog i digitalnog sektora.

III. ANALIZA STAJALIŠTA VIJEĆA U PRVOM ČITANJU

Postupovni kontekst

12. Na osnovi prijedloga Komisije Parlament i Vijeće vodili su pregovore s ciljem postizanja ranog dogovora u drugom čitanju na temelju stajališta Vijeća u prvom čitanju. Tekst nacрта stajališta Vijeća u potpunosti odražava kompromis postignut između dvaju suzakonodavaca.

Sažetak glavnih pitanja

13. Stajalište Vijeća u prvom čitanju sadržava sljedeće glavne elemente o kojima su suzakonodavci postigli dogovor:

Horizontalne odredbe i odredbe povezane s prometom:

14. Civilno-vojna infrastruktura dvojne namjene: Kako bi se omogućila civilno-obrambena dvojna namjena infrastrukture osnovne ili sveobuhvatne mreže TEN-T, u stajalištu Vijeća u prvom čitanju utvrđuju se dodatni specifični zahtjevi za prihvatljivost koji će se primjenjivati na djelovanja povezana s prilagodbom mreže civilno-obrambenoj dvojnoj namjeni.

15. Prihvatljiva djelovanja: Suzakonodavci su se dogovorili da će djelovanja prihvatljiva za financiranje proširiti na niz projekata koji će, među ostalim, obuhvaćati prekogranične veze i veze koje nedostaju navedene u dijelu III. Priloga, morske luke i luke unutarnjih plovni putova u sveobuhvatnoj mreži kao i prekomorske zemlje i područja s ciljem poboljšanja povezanosti perifernih i izoliranih područja.
16. Stope sufinanciranja (promet i energetika): Suzakonodavci su se dogovorili da će zadržati načelo razlikovanja stopa sufinanciranja za različite vrste djelovanja kako bi se CEF usmjerio na najvažnija djelovanja, posebno na prekogranične projekte. Povećane su najviše stope sufinanciranja radi potpore nizu djelovanja koja su ponajprije usmjerena na strukture integriranog upravljanja, kao što su zajednički pothvati i sinergije. Ta se djelovanja, među ostalim, odnose na interoperabilnost pomorskih i unutarnjih plovni putova te željeznice, dok će CEF i dalje biti usmjeren na prekogranične mjere. Nadalje, određeni iznos iz CEF-a upotrijebit će se za dovršetak glavnih prekograničnih željezničkih veza među kohezijskim zemljama koje nedostaju kako bi se podržalo funkcioniranje jedinstvenog tržišta, a na taj će se iznos primjenjivati pravila sufinanciranja prijenosa iz Kohezijskog fonda u CEF.
17. Proračun CEF-a: U stajalištu Vijeća u prvom čitanju odražavaju se proračunski iznosi koje su dogovorili šefovi država i vlada na sastanku 17. – 21. srpnja 2020. Osim toga, odredbe su usklađene i s odgovarajućim odredbama Uredbe o zajedničkim odredbama u pogledu iznosa prenesenih iz Kohezijskog fonda.
18. Odredba o uzajamnosti: Suzakonodavci su se dogovorili da će uključiti odredbu kojom se osigurava uzajamno sudjelovanje pravnih subjekata s poslovnim nastanom u Uniji u istovjetnim programima trećih zemalja koje sudjeluju u programu CEF.

19. Nekoliko drugih odredaba izmijenjeno je u skladu s horizontalnim pristupom Vijeća svim predmetima povezanim s VFO-om. To se posebno odnosi na uspostavu programa u članku 1. za razdoblje 2021. – 2027. te odredbe o kumulativnom i alternativnom financiranju. Osim toga, kako bi se osigurao kontinuitet pružanja potpore u relevantnim područjima politika i omogućila provedba od početka višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2021. – 2027., uvedena je odredba o retroaktivnoj primjeni od 1. siječnja 2021.

Odredbe o energiji:

20. Prekogranični projekti u području obnovljive energije: U cilju dodjele određenog postotka financijskih sredstava za klimatske ciljeve Vijeće je povećalo iznos koji se može dodijeliti prekograničnim projektima u području obnovljive energije te je predvidjelo mogućnost prijenosa preostalih dodijeljenih sredstava na mehanizam financiranja energije iz obnovljivih izvora ako stvarno prihvaćanje takvih projekata na tržištu bude sporo.
21. Kriteriji za dodjelu i programi rada: Vijeće je zahtijevalo i da se kriteriji za dodjelu utvrđuju u skladu s načelom „energetska učinkovitost na prvom mjestu” te je pozvalo na to da se u programima rada poseban naglasak stavi na djelovanja usmjerena na daljnju integraciju unutarnjeg energetskog tržišta, okončavanje energetske izoliranosti i uklanjanje uskih grla elektroenergetske međupovezanosti.

Digitalne odredbe:

22. Sinergije djelovanja: Cilj je stajališta Vijeća u prvom čitanju maksimalno povećati sinergije djelovanja koja se podupiru programom u vezi sa socioekonomskim pokretačima u određenom području i razinom financiranja potrebnom za uvođenje digitalne infrastrukture. Programom se podupire najnaprednija povezivost za socioekonomske pokretače te se ujedno nastoji postići sveobuhvatna pokrivenost u njihovu okruženju, što obuhvaća i kućanstva, jer nije ekonomično nedostatke na već pokrivenim područjima otklanjati u kasnijoj fazi.

23. Digitalna infrastruktura: Kako bi se osiguralo da CEF i dalje bude usmjeren na financiranje infrastrukture, pojedinačne digitalne usluge i aplikacije, kao što su tehnologije decentraliziranog vođenja evidencije transakcija ili umjetna inteligencija, ostat će izvan područja primjene programa jer one mogu biti obuhvaćene drugim financijskim instrumentima, kao što je Digitalna Europa.
24. Teritorijalna kohezija: Radi povećanja teritorijalne kohezije Unije u stajalištu Vijeća u prvom čitanju naglasak se stavlja na stvaranje okosnica infrastrukture i, ako one već postoje, osiguravanje zalihosti takve infrastrukture kojom se preko teritorijalnih voda i isključivih gospodarskih pojaseva država članica povezuju najudaljenije regije, otoci, prekomorske zemlje i područja.
- U tom je smislu cilj stajališta Vijeća ujedno dopuniti europske resurse računalstva visokih performansi osiguravanjem odgovarajućih veza terabitnog kapaciteta.
25. Prihvatljivi subjekti: Popis prihvatljivih subjekata proširen je na zajedničke pothvate, ali i na pravne subjekte s poslovnim nastanom u prekomorskim zemljama i područjima povezanim s CEF-om. Nadalje, dodana je klauzula kojom se osigurava da pravni subjekti s poslovnim nastanom u trećim zemljama pridruženima programu i pravni subjekti s poslovnim nastanom u Uniji, ali pod izravnom ili neizravnom kontrolom trećih zemalja i/ili državljana trećih zemalja i/ili subjekata s poslovnim nastanom u trećim zemljama, iz opravdanih sigurnosnih razloga nisu prihvatljivi za sudjelovanje u svim ili nekim djelovanjima.

IV. ZAKLJUČAK

26. Stajalištem Vijeća podupire se glavni cilj prijedloga Komisije i u potpunosti odražava kompromis postignut u neformalnim pregovorima između Vijeća i Europskog parlamenta, uz potporu Komisije.

27. Vijeće stoga smatra da su u njegovom stajalištu u prvom čitanju uravnoteženo predstavljeni ishodi pregovora te da će Uredba, nakon što bude donesena, i dalje imati ključnu ulogu u izgradnji, razvoju, modernizaciji i dovršetku transeuropskih mreža u prometnom, energetsom i digitalnom sektoru.
-